Förenklad inkomstlängd

Av uppbördsdirektör Nils Gottliebsson

När den automatiska databehandlingen gör sitt intåg inom skatteväsendet innebär det bl a att inkomstlängden i viss mån förändrar karaktär. Den utgör fortfarande en redovisning av taxeringsresultatet men inte för att överföras till en debiteringslängd och där läggas till grund för skattedebiteringen. Alla för debiteringen erforderliga data finns i ett magnetband och den sker maskinellt. Likaså summeras maskinellt alla taxeringsbelopp och inkomstlängden behöver därför inte innehålla några sådana enbart av statistiska skäl. Med detta i minnet gäller det att avgöra vad som måste eller bör medtagas i inkomstlängden.

Det bör kanske först påpekas, att det när maskinåldern bryter in inte längre blir fråga om några stommar till inkomstlängd. Vad de fysiska personerna beträffar torde en kopia av mantalslängden komma att fungera som inprickningslängd och taxeraren får där — längden torde få sedvanlig kameral uppställning — den överblick av de skattskyldiga som erfordras för taxeringsarbetet, anmaningar o s v. Taxeringen torde kunna ske på enahanda sätt och inom samma tidsrymd som nu. Efter sammanställningarna på deklarationens fjärde sida (motsvarande handlingar) stansas hålkort, från vilka uppgifterna överförs till magnetband och sammanförs med korresponderande namnuppgifter. Den maskinellt utskrivna inkomstlängden föreligger i augusti och debiteringslängden ungefär vid samma tidpunkt som nu. Jag skall inte vidare fördjupa mig i den nya arbetsgången och i det tekniska förfarandet utan har endast velat lämna ovanstående skiss som en bakgrund till frågan om inkomstlängdens utformning.

Titel och adress för varje skattkyldig finns med i skattebandet och kommer till användning vid utskrift av debetsedlarna. Men är dessa data nödvändiga ingredienser i inkomstlängden? Fullgoda identifieringsmöjligheter föreligger ändå och ett taxeringsbevis må väl vara lika användbart om det inte innehåller titel och adress. Gäller det granskning av taxeringen — ett PN-fall t ex — har man alltid deklarationen till hands och man kan f ö, med större aktualitet, taga titel och adress ur besvärshandling eller annan inlaga.

Specialerna — inkomsterna från de olika förvärvskällorna — har dryftats förr och måste ställas under debatt igen. De kommer att finnas med i skattebandet och all önskvärd statistik på grundval av dem kan levereras, men måste de vara utskrivna i längden? Det är möjligt att myndigheter i vissa sammanhang behöver besked om inkomst från viss förvärvskälla eller kanske hela specifikationen, men uppgift härom kan väl i så fall lämnas i ett bevis grundat på deklarationen. För de lokala skattemyndigheterna kan det i preliminärskattearbetet kanske vara av värde med redovisning av tjänsetinkomsten. Möjligen bör därför denna anges, men här blir å andra sidan redovisningen i debiteringslängden av de pensionsgrundande inkomsterna ett hjälpmedel. Om specialerna kan

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-22 14:20:27

slopas, så är detta inte bara en utskrivningsteknisk vinst utan en sådan reform bör väl också hälsas med tillfredsställelse av de skattskyldiga, eftersom detaljerna i deras inkomstförhållanden därigenom icke utlämnas till offentligheten.

Underskott och allmänna avdrag synes utan olägenhet kunna utelämnas i inkomstlängden, men däremot torde av flera skäl redovisningen av den sammanräknade nettoinkomsten böra bibehållas. Självfallet skall taxerad och beskattningsbar inkomst angivas och det synes lämpligast att både ortsavdrag och extra avdrag till beloppen utskrives. Kolumnerna för statlig inkomstskatt och pensionsavgift — som i Stockholm sedan länge icke kommer till användning — får förutsättas bortfalla. Hur det skall bli med de speciella kolumner för olika skatteunderlag m m som nu finns får närmare övervägas.

Vinningen med att förkorta uppgiftsmaterialet på ovan angivet sätt är främst den, att det därmed torde vara möjligt att redovisa varje skattskyldig på endast två utskriftsrader mot eljest tre. En vinst av denna art får ju inte framdriva en redovisning som framstår som en försämring men kan man å andra sidan utan olägenheter eller nämnvärda sådana begränsa redovisningen, så är det så pass värdefullt att det bör ske.

Ett särskilt kapitel är anteckningarna. Det synes näppeligen möjligt att efter övergång till den nya metoden bibehålla manuella anteckningar. Här får prövas på punkt efter punkt om anteckningarna är nödvändiga och om så anses vara fallet hur de kodmässigt kan återges och alltså ingå i maskinutskriften. Det kan också övervägas att lägga t ex de taxeringsfall, då avtal med främmande makt tillämpas, utanför den maskinella rutinen och för dem alltså ha en manuellt framställd längd.

Vad personbeståndet i framtidens inkomstlängd beträffar lärer det både kunna och böra begränsas till personer som åsatts taxering. Men det går givetvis mycket bra att — efter viss grund — taga med också personer utan taxering.

I vad mån den maskinellt framställda inkomstlängd som fr o m nästa år avses bli tillämpad för vissa församlingar i Stockholm kommer att vara reformerad i enlighet med vad här förordats är en öppen fråga. Säkert är att den till det yttre kommer att skilja sig från den nuvarande längden. Den får nämligen formen av ett långsmalt häfte, bundet i överkanten och bestående av de blad som uppstår, då man veckar samman den löpande bana i vilken längden utskrivs.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-22 14:20:27